

92

1000

94

3000000

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.Ketab.ir

حائری شیرازی، محی الدین، ۱۳۹۶. ۱۳۱۵.

حکمت هنر: گزیده‌ای مدون از درس‌های آیة‌الله محی الدین حائری شیرازی / با مقدمه
سیدمعزالدین حسینی‌الهاشمی؛ به کوشش سیدسلمان علوی؛ تهیه مرکز فرهنگی هنری دفتر تبلیغات اسلامی
حوزه علمیه قم... قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۷.
۹ ص... مؤسسه بوستان کتاب؛ ۲۷۱۰. کتاب‌های مرکز فرهنگی هنری دفتر تبلیغات اسلامی؛ (۴۲)
(زبان ادبیات و هنر؛ ۳۳۶. هنر؛ ۱۷)

ISBN 978-964-09-1904-9

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

الف. حسینی‌الهاشمی، سیدمعزالدین، مقدمه نویس.
ب. سلام و بند ۲. اسلام و ادبیات.
ج. علوی، سیدسلمان، ۱۳۵۰. گردآورنده. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مرکز فرهنگی
و هنری. د. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ه. عنوان: گزیده‌ای مدون از
درس‌های آیة‌الله محی الدین حائری شیرازی. و. عنوان.

۲۹۷ / ۹۵۳۴

۸ ح ۲ / ۵ / ۵

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۱۴۲۸۷۹

۱۳۹۷

■ موضوع: هنر: ۳۳۶ (زبان، ادبیات و هنر: ۳۳۶)

■ گروه مخاطب: - تخصصی (پژوهشگران و اساتید حوزه و دانشگاه)

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۷۱۰

مسلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۷۰۸۵

گزیده‌ای مدون از درس‌های آیه‌الله محی‌الدین شیرازی

با مقدمه سیدمعزالدين حسينى الهاشمى

به کوشش سیدسلیمان علوی

تهیه: مرکز فرهنگی هنری دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

اداره هنرهای ادبی

حکمت هنر

گزیده‌های مدون از درس‌های آیه‌الله محی‌الدین حائری شیرازی

- با مقدمه: سید معزالدين حسين الهاشمي ■ به کوشش: سیدسلیمان علوی
- تهیه: مرکز فرهنگی هنری دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)

■ لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
■ نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۷ ■ شمارگان: ۱۰۰۰ ■ بها: ۱۴۰۰ تومان

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است
printed in the Islamic Republic of Iran

■ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائیه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۰۷۷۴۲۱۵۵-۷، فاکس: ۰۷۷۴۲۱۵۱، تلفن پخش: ۳۷۷۴۳۴۲۶
■ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)
■ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۶۶۹۶۹۸۷۸
■ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان، تلفن: ۳۲۲۳۳۶۷۲
■ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهارراه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۳۲۱۰۳۷۰
■ فروشگاه شماره ۵ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نبش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۰۰۷۹
اطلاع از تازه‌های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۱۰۰۰۲۱۵۵ و یا ارسال درخواست به:
پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com
جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

با قدردانی از همکاری‌هایی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار ■ دبیر شورای کتاب و ویراستار: ابوالفضل طریقه‌دار ■ صفحه‌آرا: محمود هدایی
- کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی منش ■ مدیر گروه هنری: مسعود نجابتی ■ طراح جلد: محمود هدایی
- اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری ■ اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی
- مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

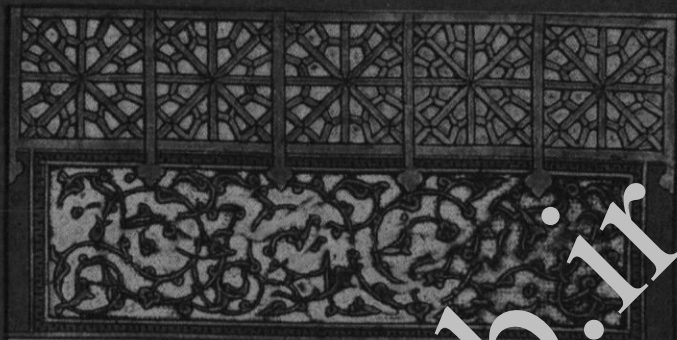
فهرست مطالب

مقدمه

۷	
۹	پنجاه سال، بهر سدی و استفاضه
۱۲	بخش اول: مروری بر علمی رین مطالب
۱۲	۱-۱. جایگاه هنر در علوم انسانی اسلامی
۱۸	۲-۱. تأملی در «صورت و محتوا»
۲۲	۳-۱. آیت الله حائری رحمته الله علیه و «شعر و نه»
۲۵	بخش دوم؛ هنرمندی آیت الله حائری رحمته الله علیه
۲۶	۱-۲. نامه های آیت الله حائری رحمته الله علیه
۳۱	۲-۲. هنرمندی توانا، بر منبر وعظ و خطابه
۳۲	۳-۲. شرح اشعار عرفانی سعدی در میان معتکفین
۳۴	۴-۲. آیت الله حائری رحمته الله علیه و علاقه به «سعدی»
۳۵	۵-۲. سروده های آیت الله حائری رحمته الله علیه
۴۱	فصل اول: انسان شناسی
۴۴	۱. انسان شناسی غربی
۴۴	۱-۱. مبنای انسان شناسی غرب
۴۵	۲-۱. حذف مجازات بازدارنده در غرب
۴۶	۳-۱. مقایسه ایدئولوژی غرب با اسلام
۴۶	۲. انسان شناسی دینی
۴۶	۱-۲. فجور و تقوا، آگاهی ذاتی انسان است
۴۷	۲-۲. انسان مدیر شرایط است، نه تابع آن
۴۸	۳-۲. قدرت اراده در برابر زمینه ها

۴۹	۴-۲. راهکار اسلام برای مدیریت زمینه‌ها و شرایط
۵۰	۵-۲. عظمت انسان در نگاه دینی
۵۲	۱-۳. نمونه انسان‌های طبیعت‌گرا در قرآن
۵۳	۲-۳. نمونه انسان‌های فطرت‌گرا در قرآن
۵۴	۲-۳. تعریف سعادت در تفکر غیر الهی
۵۵	۴-۳. خودخواهی، لازمه‌ی طبیعت‌گرایی
۵۷	فصل دوم: علوم انسانی
۵۹	۱. مکس وبر در علوم انسانی
۵۹	۱-۱. اشیاء
۶۱	۲-۱. خالده
۶۲	۳-۱. اقتصاد
۶۴	۲. تفاوت تعمیم و تبصیر در علوم انسانی
۶۷	فصل سوم: هنر
۶۹	۱. تفاوت هنر تبصیر و هنر تعمیم
۷۱	۲. هنر اسلامی از انسان سلب‌خواه نمی‌کند
۷۶	۳. لزوم تعبد در مضامین هنر اسلامی
۷۸	۴. ضرورت پرهیز از ارائه نظریات غیر دقیق در علوم انسانی
۸۱	فصل چهارم: ادبیات
۸۳	۱. رابطه فرم و محتوا
۸۴	۱-۱. تأثیر محتوا بر فرم
۸۸	۲-۱. قالب‌ها و اوزان شعری
۹۰	۳-۱. تحدی قرآن مربوط به فرم است
۹۰	۲. تعمیم و تبصیر در شعر
۹۰	۱-۲. نمونه‌ای از شعر جاهلی
۹۲	۲-۲. درنگی در شعر حافظ
۹۴	۳-۲. بصیرت در شعر نیمتاج سلماسی

www.KitaboSunnat.com

آنچه پیش رو است، گزیده‌ای است از درس‌های
مرحوم آیت‌الله حائری شیرازی رحمته‌الله علیه که در سال
۱۳۹۵ در نگارستان «اشراق» دفتر تبلیغات
اسلامی حوزه علمیه قم، در جمع طلاب هنرمند،
تحت عنوان «حکمت هنر» در شش جلسه بیان
شده است.

پنجاه سال بهر مندی و استفاضه

این نفس جان دامنم بر تافته ست   بوی پیراهان یوسف یافته ست
مولانا

در تابستان سال ۱۳۴۶ با آن شخصیت گران قدر آشنایی و سپس انس و الفت و حشر و نشری صمیمانه یافتیم. سیر حوادث دائماً ما را به هم نزدیک تر می ساخت، تا آنکه در اوایل سال ۱۳۴۹ با ازدواج آن گرامی با خواهرم شادروان «نیلوشیبه حسینی الهاشمی» آیت الله حائری رحمه الله علیه با خاندان ما پیوند افت و از این پس جزئی بسیار ارزشمند از خانواده ما شد. در همین دوران بود که با آمدن برادر مرحوم «علامه سیدمنیرالدین حسینی الهاشمی رحمه الله علیه» از نجف اشرف، عملاً یک مثلث فعال «اندیشه ورزی مکتبی» در خانواده ما - از آن دو بزرگوار و این بنده که حقیقتاً «دانشجو» بودم و در جست و جوی درک حقیقت - به

وجود آمد که در آن مجموعه، پرسش از من بود و پاسخ از آن دو عزیز که هر کدام نبوغ ذهنی سرشار و اندوخته‌ای در خور توجه در زمینه اعتقادات دینی و مکتب‌رهایی‌بخش و سعادت‌آفرین اسلام و به خصوص در موضوع «چگونگی تحقق دین» داشتند. «ژرف‌نگری» و تعمیق مباحث از برادرم بود و نوآوری، ویژگی تردید‌پذیر آیت‌الله حائری رحمته‌الله علیه.

از این پس این ارتباط فکری و پرورش عقلانی هرگز قطع نشد مگر با رحلت آن عزیزان، و این بنده باید خدای بزرگ را برای استفاده از آن دو چشمه جوشان اندیشه، که محیط پرورش ذهنی و روحیه مرا، فراهم ساخت، جداً شاکر و سپاس‌گزار باشم.

برادرم در پایان سال ۱۳۷۹ پس از یک عمر مساعی و مجاهده خالصانه و چهل سال تمام تدریس پیگیر فکری در راه کشف و درک چهره «اسلام قابل تحقق در عصر ما» دانشی را وداع گفت و ما ماندیم و میراث ارزشمند فکری او در «فرهنگستان علوم اسلامی» و اینک در آغاز زمستان ۱۳۹۶ آیت‌الله حائری رحمته‌الله علیه نیز در جوار رحمت حق آرامید و حسرت استفاده بیشتر را بر دل دوستان، شاگردان و علاقه‌مندان بلکه در یک کلمه «مردم مسلمان» نهاد. و شاید مرا که بیش از پنجاه سال مستمراً از افاضات آن عزیز بهره‌مند بوده‌ام، بیشتر از دیگران.

اکنون که دوستان عزیز برگزارکنندگان نشست‌های «حکمت هنر» نگارش مقدمه‌ای بر مباحث هنری آن صاحب‌نظر را به این کمترین سپرده‌اند، می‌گویم که به گونه‌ای که شایسته آن عزیز باشد، به پاس «پنجاه سال» انس و الفت و بهره‌مندی از نعمت وجود آن ذی‌جود گامی در حدّ خود، در راه شناخت بهتر و روشن‌تر اسرار و مایه‌های مورد نظر آیت‌الله فقیه محی‌الدین حائری شیرازی رحمته‌الله علیه بردارم و حاصل نگاه خود را به خوانندگان محترم تقدیم نمایم.